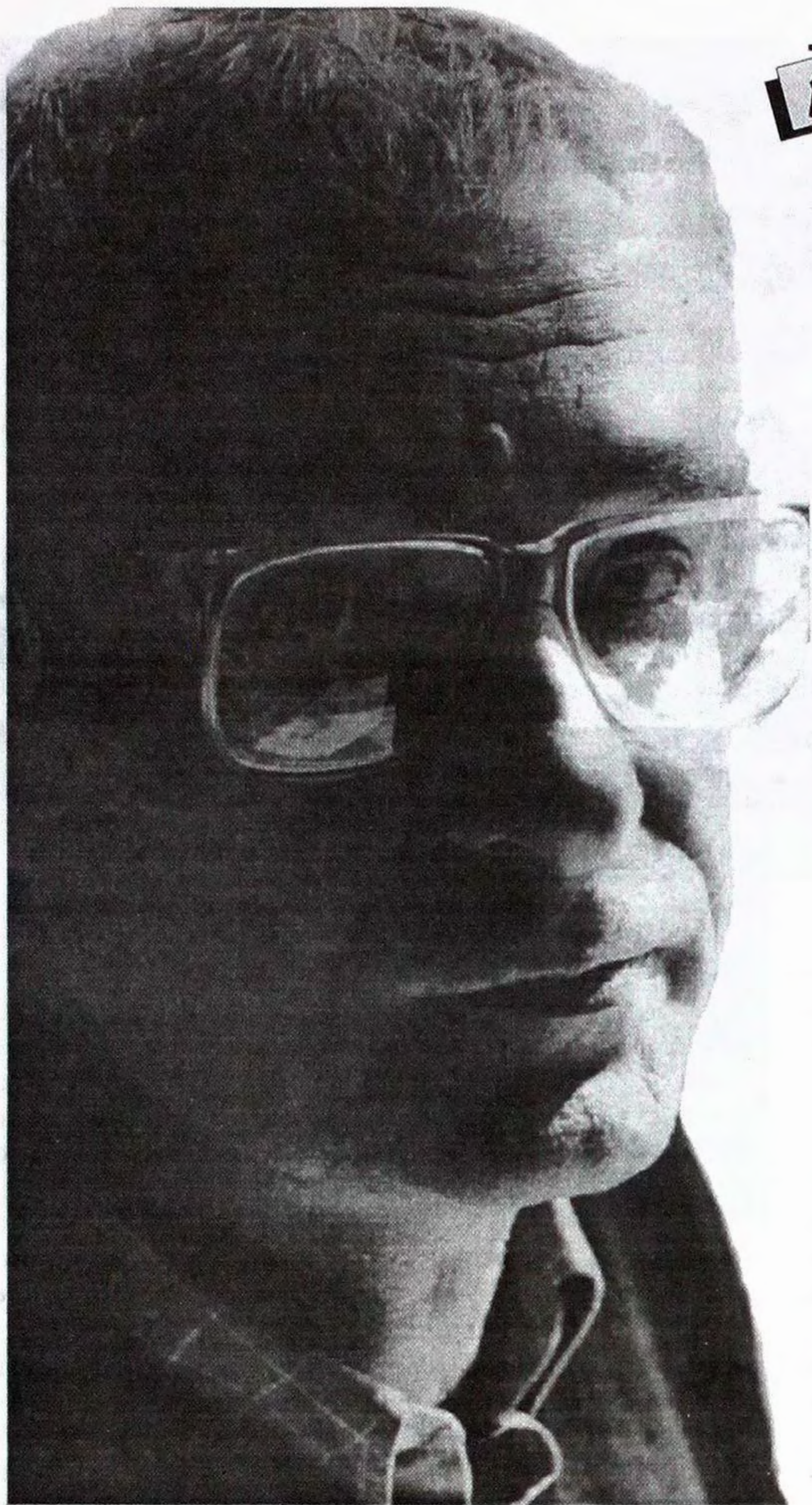

Ті самі питання Кшиштофу Кешльовському

Кшиштоф Кешльовський - польський кінорежисер. Найвідоміші фільми: "Коротка історія про вбивство", "Коротка історія про кохання", трилогія "Три кольори. Білий", "Три кольори. Блакитний", "Три кольори. Червоний". Удостоєний нагород на фестивалях у Каннах (1988, 1991), Венеції (1989, 1993), Берліні (1980, 1994) та ін.

- Дотримуєтесь обіцяного: не знімаєте фільмів. А чим живете? Судячи з денного розкладу (багато зустрічей, інтерв'ю для каналу Плюс), ви зараз не менше зайняті, аніж рік тому.

- То залишки. Звичайно, я вже не такий зайнятий. Чим живу? Живу життям. Ходжу по землі. Чи щось із того з'являється? Небагато, але з цим своїм рішенням не пов'язую якихось надій. Просто, не нервую, що мені йти на зйомку, а нервую, щоби прожити якимось день. Сьогодні, здається, мені це важливіше. Можливо, й цікавіше, не знаю.

- Але ваші фільми живуть своїм життям. Подивимось повідомлення - відбуваються ретроспективні покази в Монреалі, Копенгагені, у Варшавському ілюзіоні. Велике враження справляють "Балакучі голови", короткий фільм, який запам'ятався ще з 1980 року. Важливий у вашій фільмографії.

- Так, я дуже люблю його.

- До людей, від немовляти до столітньої бабусі, ви звертаєтесь з двома питаннями: ким ти є? чого

прагнув би? Ваш одноліток, що народився 1941 року, відповів би так: "Здається, я маю все, що повинна мати нормальна пересічна людина. Можливо, це і добре, але чогось бракує. Не знаю, що хотів би змінити, але змінив би, щоб було інакше". Чи й ваша така відповідь? Що б відповіли на це сьогодні?

- Хто зна. Маю від життя більше, ніж очікував, і більше, ніж того вартий, але не скажу, що маю все. На друге питання - чого прагнув би? - теж відповів би інакше. Я точно не знаю, чого хочу. Чогось неосяжного, про що каже назва одного з перших моїх художніх фільмів: спокою.

- "Балакучі голови" мають парадоксальний сенс: власне, немає жодної надії, і в той же час без надії не можна жити. Це фільм і про те, що найважливіше питання не має відповіді, хоча кожен її шукає.

- Коли питаєш, скільки буде двічі два й виходить чотири, можливо, то цікаво, як факт, але на-

Джульєт Біноф у фільмі "Три кольори. Синій".

справді порушуються такі питання, на які немає відповіді. І вони не розлучаються з вами від дитинства до смерті.

- Чи не склалося у вас враження, що ті питання, якими жило, існувало польське кіно - вичерпали себе?

- Кшиштоф Зануссі написав недавно статтю про втрату в чужій культурі питань. Не згоден. Люди не перестають питати. Зрештою, сам Зануссі, з яким ми розмовляли після опублікування статті, замислився, а, може, люди, які розглядають комікси, шукають у них відповіді на ті питання, на які ми шукали у Достоевського і Пруста.

- Прикладом філософії популярного кіно може бути "Форрест Гамп", цьогорічний триумфатор... "Життя схоже на коробку цукерок, ніколи невідомо, що попадеться," - каже Форрестові мати. То вже пародія на філософію. У Земекіса всі питання залишаються відкритими, але відчувається задоволення іншого плану: так само, як і простак Гамп, ми не розуміємо життя, але і не повинні його розуміти. Можливо, я і дурний, але чогось вартий!

- Тут є суттєве питання: для чого живу? ким я є? Не дивився "Форрест Гамп", здається, то непоганий фільм, який відповідає якимось людським потребам.

- Чи контактуєте ви з молодими?

- Власне, цьому я і присвячую час.

- І не відчуваєте дистанції?

- Ніколи.

- Але вони належать до іншої епохи, живуть в країні іншій, ніж та, де минула наша молодість, не відчувають стіни, в тіні якої ми жили.

- Завжди є якась стіна. Ми в часи цензури політичних поглядів зупинялися перед тією стіною, намагаючись її обминути. А молоді зараз мають шанс її перескочити.

- Дивився недавно новий фільм Кена Лоаха, режисера, з яким вас часто порівнюють. Він не змінився. Продовжує робити критичні фільми про англійську дійсність, б'ється головою об стіну, щось робить в чеському кіно, також "в кіно морального неспокою". Що на це скажете?

- З подивом дивлюся на того, хто має достатньо енергії для опису світу, який йому близький, хто любить людей, які важко знаходять собі місце в житті, не мають грошей, людей з відчуттям тимчасовості, які у вирі сьогоденних проблем гублять сенс, щоб несподівано його знайти, як це відбувається у Лоаха, під впливом якогось драматичного випадку. Якщо застосовувати гострі моральні критерії, можна сказати, що він не зрадив простої людини, а я, наприклад, зрадив.

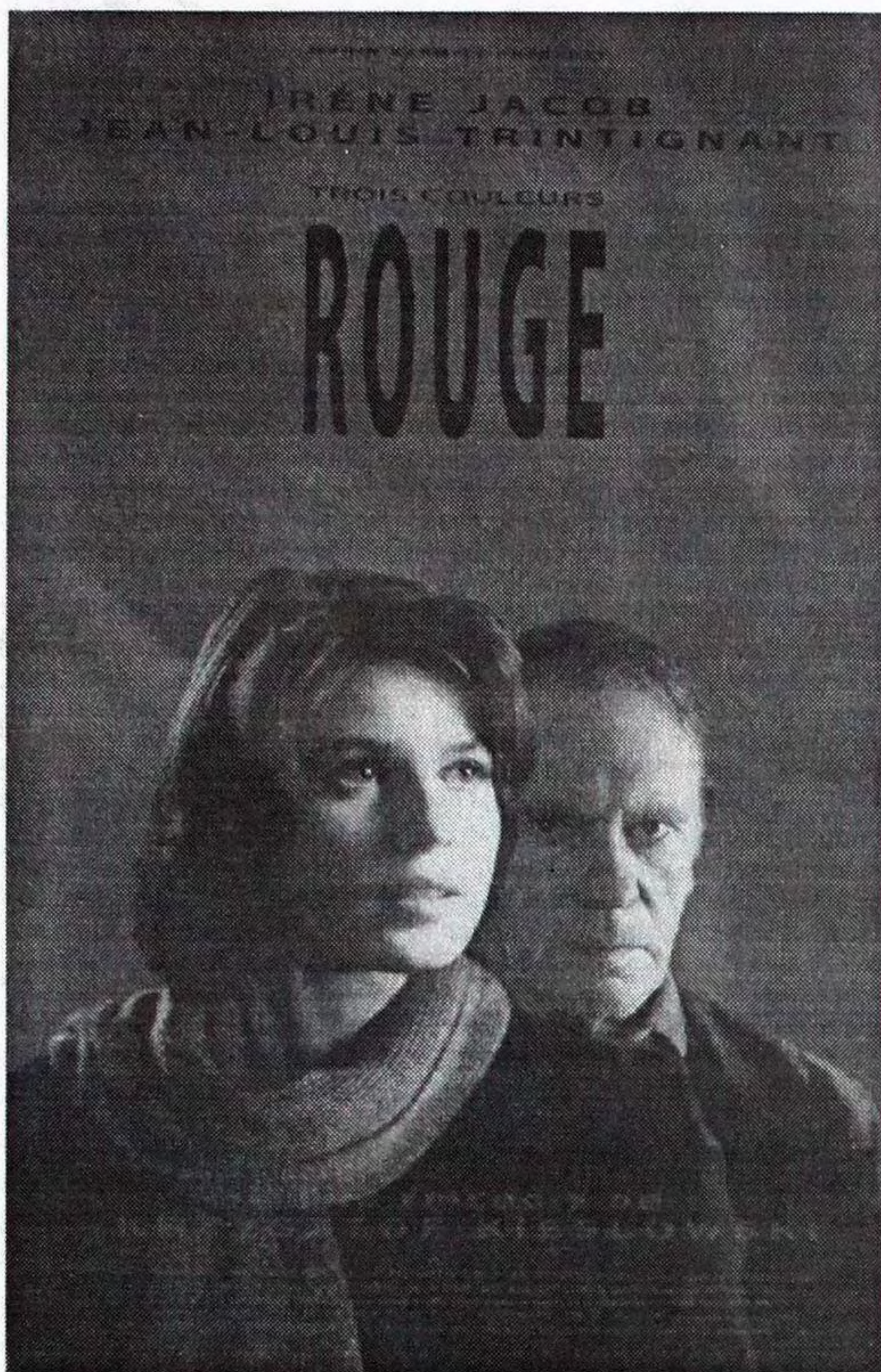
- Маєте таке відчуття?

- Не маю, але часом мені закидають, що роблю якісь французькі фільми, занадто естетичні, занадто красиві, вигадані. Як на мене, то вони і не французькі, і не вигадані, але якщо є такий закид, щось має в цьому бути.

- Ті фільми криють в собі "прокляті питання", але вони елегантно упаковані.

- Те, що називаєте елегантністю форми, є просто виконанням драматургічних правил.

- Інакше кажучи, форма тих фільмів виражає щось інше, ніж їхній зміст, пов'язуючи з кіно, що дає символічні відповіді. Здається, ваші фільми виражають тугу за світом, який повинен бути цілісним, але, як висловлювався Тадеуш Ружевич, "ця цілісність ніяк не може скластися". Свідомо використовую прізвище поета, який оголосив "смерть поезії", і думаю, щось вас з ним єднає. Хоча б те, що і ви зараз в ситуації поета, який "замовк", але мовчання не означає браку творчості. Між іншим, мовчання художника є теж значущим.

Плакат до фільму "Три кольори. Червоний".

- Ружевич мені близький і в драмі, і в поезії. Близький способом мислення, раціоналізмом і песимізмом. Але я ніколи не оголошував "смерті кіно". Не відчуваю сили для таких узагальнень. І все-таки, деякий час провокаційно повторюю в різних інтерв'ю, що фільм документальний, жанр, який я так любив, умер. Його замінили телевізійні форми: репортаж, інтерв'ю.

- Номінований на "Оскара" фільм М.Ложинського "89 мм до Європи" класично документальний. Такий, які робили в 70-х.

- Ложинський належить до тих нечисленних "динозаврів", які чудово працюють в жанрі, якого немає, заперечуючи тим самим мою тезу. І слава Богу. Саме Ложинський закинув мені, що я зрадив простий світ заради целофанових витребеньок.

- З іншого боку той самий Ложинський у своєму новому фільмі "Все може трапитися" ставить питання про сенс життя і, використовуючи постать дитини, замислюється, звідки у людини береться надія, як виникає віра. Одне слово, він неначе іде вашими слідами на терені філософії, релігії. Цікаво було б піти далі в порівнянні двох польських режисерів, але мало часу. Хотілося б запитати про ваше останнє перебування у Штатах на "Оскарі".

- Не люблю я Америку, тому намагаюся бувати там з якомога коротшими візитами.

- Але американські критики люблять ваші фільми.

- Я ж не кажу, що не люблю американців. Я не люблю Америку.

- Що ж в Америці вражає вас найсильніше?

- Під час церемонії вручення "Оскарів" я звернув увагу на людей з плакатиками "займати місця". Коли хтось встає зі свого місця, щоб вийти до туалету чи перекурити, в той момент з'являється "займати місця" і сідає там, де за хвилину ви сиділи. Це робиться для того, щоб по телебаченню було враження, ніби всі місця зайняті. Спостерігаючи це, згадую ті натовпи, які завжди бачу на екранах телевізорів. Скільки серед цих маніфестантів є "займати місця", а скільки справді віддають свої голоси. За короткий час там, в Америці, побачив загальну маніпуляцію і задав собі питання: де правда?

- А що зараз з тими незалежними, хто не належать до світу "займаючих місця" і штучних овацій - чи вони не запаковані в якісь безпечні ящики? Дивимося з подивом фільми Лоаха, а чи не сидить він у клітці з написом "неугодний Кен Лоах". Може, його протест означає те ж саме, що і в 60-70-х?

- Тоді він належав до певного руху. Зараз самотній і має більше рації, ніж колись. Може, тому і самотній? Але є й інший світ, крім світу "займаючих місця". Завжди знайдуться люди, які не дадуть собою зманіпулювати.

Розмову вів *Тадеуш Соболевський*
"Film", 1995, №5.

З польської переклала *Наталія Глінка*

мистецька
хроніка

Успіх польських фільмів,

які демонструвалися наприкінці жовтня під час "Днів польської культури" в київському кінотеатрі "Україна", був незаперечним - про це засвідчив переповнений зал. Організатори цієї акції - Об'єднання "Київкіно", підприємство Студійних фільмів ADF у Варшаві у співпраці з Посольством Республіки Польща в Україні - запропонували глядачам щойно завершений (до речі, спільно з українськими кінематографістами) "Акваріум",

фільм "пси", який мав найбільший касовий успіх у Польщі, а також знамениту трилогію К.Кешльовського "Три кольори". Фільми представляв відомий польський кінознавець Януш Газда. Під час кожного із сеансів демонструвалися короткометражні фільми ("Танго", "Все може трапитись", "Лабіринт", "Бенкет").

Кореспондент "Кіно-Театру".

КІНО
ТЕАТР

39